

Esitelmä: Goran kylän taistelut vuodenvaihteessa 1941–1942

Dia 1:

Hyvää iltaa arvoisat kuulijat. Olen Jarkko Koukkunen ja olen täällä tänä iltana kertomassa suomalaisen sotahistorian kentällä varsin vähän käsitellystä tapahtumasta, Goran kylän taisteluista jatkosodan ensimmäisenä talvena 1941–1942.

Dia 2: Syvärin sillanpääaseman muodostuminen

Suomalaisten hyökkäys eteni raskaiden hyökkäystaisteluiden jälkeen syyskuussa 1941 Aunuksessa Ääniselle ja Syvärille saakka. Joukot saavuttivat Syvärin syyskuun 9. päivänä, jonka jälkeen suomalaisten tavoitteeksi tuli virran ylittäminen ja sillanpääaseman muodostaminen sen toiselle puolelle. Syyskuun puolivälissä 17. D:n joukot suorittivat ylimenon onnistuneesti vallaten Podporozen kaupungin, jonka jälkeen suomalaiset nimesivät sen uudelleen Syvärinkaupungiksi. Kaupungista tuli keskeinen Syvärin sillanpään suomalaisjoukkojen huolto- ja läpikulkualue koko asemasotavaiheen ajaksi. Samanaikaisesti 17.D:n hyökkäyksen kanssa pyrkivät 5.D:n joukot ylittämään Syvärin Lotinanpellon alueella ja valtaamaan tärkeän Syvärin voimalaitoksen. Valtaus onnistui ankarien taisteluiden jälkeen 15.9.1941. Molempien osapuolten tappiot nousivat satoihin miehiin, neuvostojoukkojen tappiot olivat suurimpien arvioiden mukaan lähes tuhat miestä

Lähimpänä Äänisjärveä rintamavastuussa olleen 7.D:n vastuualueella Syvärin ylitys ei käynnistynyt yhtä helposti. Kaksi ensimmäistä ylimenoyritystä 4.–5.10.1941 epäonnistuivat, kun suomalaisjoukkojen keskuudessa esiintyi kieltäytymisiä tehtävän suorittamiseksi. Kolmas yritys iltapäivällä 6.10. lopulta onnistui I/JR 9:n ja 7.D:n polkupyöräkomppanian ylittäessä virran ruuhilla ja syöksyveneillä. Tavoitteena ollut maantie saavutettiin tämän jälkeen pian ja eteneminen jatkui nopeasti. Menestyksen myötä loppuivat myös joukkoja aiemmin vaivanneet kieltäytymiset.

Dia 3: Kartta suomalaisjoukkojen etenemisestä Syvärillä

Oheinen kartta kuvaa suomalaisjoukkojen hyökkäyksen edistymistä Syvärin ylimenohyökkäyksen jälkeen 7. divisioonan vastuualueella. Neuvostojoukkojen vastarinnasta ja hävitystoiminnasta huolimatta hyökkäys eteni useisiin suuntiin varsin nopeasti.

Dia 4: 7. divisioonan eteneminen pysähtyy

7. divisioonan eteneminen jatkui Syvärin ylityksen jälkeen aluksi menestyksellisesti. Ostan edustalla divisioonan toinen hyökkäyskärki kohtasi 8.10.1941 vahvat puna-armeijan puolustusasemat, jotka pysäyttivät etenemisen. Suomalaiset siirtyivät tällöin tuolla suunnalla puolustukseen. Barania kohti divisioona työnsi vain vahvan varmistuksen, joka oli paikoillaan myös 8.10. mennessä. Suomalaisten tietämättä Syvärille oli kuitenkin saapumassa Taka-Baikalilta uusi neuvostoyhtymä 114. divisioona, jonka joukot saivat kosketuksen suomalaisiin 14.10.1941.

Kohtaamisen jälkeen käynnistyivät yli viikon kestäneet ankarat taistelut, joiden lopputuloksena suomalaiset onnistuivat vaikeiden vaiheiden jälkeen torjumaan neuvostojoukkojen hyökkäykset. Molemmat osapuolet olivat väsyttäneet itsensä loppuun. Suomalaiset asettuivat puolustusasemiin linjalle Kimjärvi - Särkijärven pohjoispuoleinen maasto - Juksovanjärven maantie Särkijärven itäpuolella - Gora. Suomalaishyökkäyksen kärjessä Ostan suunnalla edennyt JR 9 ryhmittyi puolustukseen Ostan länsipuolelle. Kauimmaksi pataljoonista oli edennyt rykmentin I pataljoona, joka asettui lokakuun lopulla korpitukikohtaan Tivgjärvelle. Alkoi tämän suunnan ensimmäinen asemasotavaihe.

Dia 5: 7. divisioonan puolustusjärjestelyistä

7. divisioonan puolustustehtävä ei ollut yksinkertainen. Divisioonan vastuualue oli lähes 60 km leveä. Puolustuksellisesti edullinen maasto helpotti tehtävää jonkin verran eikä tilannetta nähty suomalaisten keskuudessa erityisen ongelmallisena, sillä puna-armeijan ei uskottu hyökkäävän merkittävin voimin tiettömän erämaa-alueen lävitse. Neuvostojoukot olivat vetäytyessään hävittäneet aluetta pahoin. Alueen kylät oli suurelta osin poltettu ja tieyhteyksiä oli katkottu laajalti. Tämä vaikeutti suomalaisten huoltoa ja korjaustyöt vaativat paljon resursseja sekä työvoimaa, joista oli muutenkin pula. Hävitykset kuitenkin vaikeuttivat myös alueen valtaamista takaisin, sillä hyökkääjienkin voitiin ennustaa kohtaavan etenemis- ja huoltovaikeuksia. Voimasuhde-erot arvioitiin myös suomalaisille edullisiksi.

Loppusyksy oli suomalaisjoukoille puolustusasemien rakentamisen aikaa. Heikko huoltotilanne, huono ruuanlaatu, heikkokuntoiset puolustusasemat ja suomalaisjoukkojen vähäisistä voimista johtunut ainainen vihollisen hyökkäysuhka avoimille sivustoille heikensivät joukkojen moraaliala. Pahin tilanne Taisteluosasto Hahtelan, eli I/JR 9:n joukkojen keskuudessa. Pisimmälle edenneet ja

suhteellisen suojattomilla korpiseuduille päätyneet taisteluosaston joukot olivat pahoin kuluneita ja sotaan kyllästyneitä. Yleistilanne ja olosuhteet kuitenkin paranivat vähitellen joulukuuhun 1941 tultaessa, kun varustustyöt etenivät ja huoltokuljetusten tilanne helpottui.

Dia 6: Goran kylä ympäristöineen

Seuraavaksi lyhyt katsaus toiminta-alueeseen. Gora oli pieni ja syrjäinen osa suurta Neuvostoliittoa. Se oli korprien saartama ja pitkälti eristyksissä muusta maailmasta. Kylä sijaitsi Äänisestä reilut kymmenen kilometriä länteen kukkulamuodostelman laella, jonka mukaan se oli saanut myös nimensä, joka venäjäksi tarkoittaa vuorta tai mäkeä.

Ainoa tieyhteys Gorasta ulkomaailmaan oli heikkokuntoinen tie, joka johti koilliseen Travnikiin, jossa se haarautui länteen kohti Barania ja itään kohti Levinaa sekä Ostaa. Travnikiin johtaneen tien varrella sijaitsi useita pieniä kyliä. Näistä Gora, Šumilino ja Karka muodostivat yhdessä Tetoimäen metsäisen asutusalueen. Lisäksi heikkokuntoinen erämaapolku kulki kylästä Tivgjärvelle.

Goran kyläkukkula ja sen luoteispuolella sijainnut myöskin asuttu niin sanottu ”Paljaslakinen kukkula” tarjosivat niitä hallinneille joukoille hyvät puolustusasemat. Alueen kukkulamaastolle tyypillisiä olivat jyrkät rinteet ja avoimet ampuma-alueet, jotka tekivät siitä ihanteellisesti puolustettavan. Korpimaasto ja heikko tiestö tekivät alueella suurten joukkojen liikkumisesta sekä huollosta erittäin haastavaa. Pienellä kylällä oli kuitenkin sotilaallista merkitystä, sillä sen kautta kulkivat etenemisreitit suomalaisten Syvärin sillanpääaseman puolustuksen syvyyteen.

Dia 7: Puna-armeijan hyökkäysvalmistelut paljastuvat

Neuvostojoukot aloittivat joulukuussa 1941 tunnustelevat hyökkäykset eri puolilla Syvärin sillanpääasemaa puolustaneen VI AK:n vastuualuetta. 7.divisioonan alueella hyökkäykset alkoivat 9.12.1941. Toiminnan tarkoituksena oli selkeästi tiedustella suomalaispuolustuksen heikkoja kohtia.

Suomalaiset eivät olleet odottaneet puna-armeijan aloittavan merkittävää hyökkäystä Suomen vastaisella rintamalla talven 1941–1942 aikana. Sillä suomalaiset arvioivat voimasuhteet Syvärin sillanpääasemassa itselleen edullisiksi. Puna-armeija oli kuitenkin siirtänyt Siperiasta lisäjoukkoja länteen, kun oli käynyt ilmeiseksi, että Japani ei enää aloitettuaan sodan Yhdysvaltoja vastaan uhannut Neuvostoliiton itäisiä osia hyökkäyksellä.

Vihollisen liikehdintä alkoi huolestuttaa myös 7. divisioonan johtoa joulukuun puolivälin lähestyessä. Luutnantti Yrjö Keinosen johtama 7.D:n PPK sai 14.12.1941 tiedustelutehtävän Pelgaspuron alueella I/JR 9:n asemien lounaispuolella havaitun vihollisosaston löytämiseksi. Tehtävää suorittaessaan Keinosen osasto törmäsi valmisteilla olleeseen vihollistukikohtaan, jonka se valtasi. Neuvostojoukot aloittivat kuitenkin voimakkaan vastahyökkäyksen, joka työnsi Keinosen osaston takaisin ja osoitti vihollisen voimien alueella olevan paljon oletettua vahvemmat. Tukikohta oli selkeästi tarkoitettu neuvostojoukkojen valmisteilla olleen hyökkäyksen lähtöalueeksi.

Dia 8: Kartta taisteluista ajanjaksolla 14.–19.12.1941

Ohessa kartta Goran alkutaisteluista. Suomalaiset joutuivat niiden aikana altavastaajiksi onnistuen kuitenkin lopulta vakauttamaan tilanteen. Tilanne muodostui kuitenkin kriittiseksi koko Syvärin sillanpääasemalle johtaen ankariin taisteluihin ja suuriin molemminpuolisiin tappioihin.

Dia 9: Neuvostojoukkojen hyökkäys alkaa

Pian Keinosen osaston taistelun päätyttyä suomalaiset saivat huomata, että havainnot voimakkaista puna-armeijan joukkokeskityksistä eivät olleet liioiteltuja.

Neuvostojoukot aloittivat aamulla 15.12.1941 voimakkaan hyökkäyksen Taisteluosasto Hahtelan asemia vastaan. Hyökkäys johti iltapäivään mennessä pataljoonan joutumiseen saarretuksi. 7. divisioonan avustusyritykset eivät onnistuneet. Pataljoonan tilanne muuttui nopeasti kriittiseksi ammusten alkaessa loppua ja haavoittuneiden vaatiessa hoitoa.

Puolustustaisteluiden toivottomuuden tajuttuaan taisteluosasto suoritti uskaliaan, mutta onnistuneen ulosmurtautumisen Kusrajärven jäätä ja erämaareittejä pitkin yön 15.–16.12. ja seuraavan aamun aikana. Molemmilla puolilla tappiot olivat raskaat tappiot. Vihollishyökkäys järkytti asemasotaan totutelleita suomalaisjoukkoja pahoin. Hyökännyt puna-armeijan JR 763 oli taisteluiden alussa täysivahvuinen ja hyvin varustettu. Se oli kuitenkin osoittanut taisteluiden aikana kokemattomuutta muun muassa oman toimintansa suojaamisessa ja marssivarmistuksen järjestämisessä, mikä johti turhiin raskaisiin tappioihin.

Dia 10: Suomalaiset menettävät Goran

Puna-armeija pyrki Taisteluosasto Hahtelan pelastumista seuranneina päivinä jatkamaan etenemistään Kusrajärvien kannasten suunnasta kohti Goraa. Suomalaiset onnistuivat torjumaan verrattain vaivattomasti neuvostojoukkojen rintamahyökkäykset 16.–18.12.1941 välisenä aikana. Tilanne muuttui 19.12. puolenpäivän aikoihin, kun suomalaisten rintaman selustassa sijainneen Goran kylän reunamille ilmestyi pohjoisesta päin vihollisosasto, joka aloitti välittömästi hyökkäyksen kylää vastaan. Kylässä olleet huoltojoukot sekä kranaatinheitinmiehet eivät onnistuneet pysäyttämään hyökkäystä vetäytyen nopeasti puolustuksen organisoimista yrittäneen Raskas Patteristo 28:n komentaja majuri Nylundin kaaduttua tarkka-ampujan luodista. Nopean vetäytymisen myötä majurin ruumis sekä Karjalan Armeijan 24.12.1941 saakka voimassa olleet tunnussanalit jäivät puna-armeijan haltuun.

Tuntia myöhemmin toinenkin suomalaisten selustaan kiertänyt vihollisosasto hyökkäsi puolustusvastuussa olleen I/JR 30:n komentopaikalle katkaisten pataljoonan Gorasta Karkaan johtaneen huoltotien. Osa pataljoonasta jäi saarroksiin, mutta onnistui irtautumaan seuraavana aamuyönä omien joukkojen yhteyteen pohjoiseen. Taisteluiden aikana saarroksissa olleen I/JR 30:n miehiä oli irtautunut asemista ilman lupaa pyrkien omien joukkojen yhteyteen. Tapahtunut kertoi joukkojen väsymyksestä ja laskeneesta moraalista eikä se luvannut hyvää tulevaisuutta ajatellen.

Dia 11: Suomalaisen vastatoimenpiteet alkavat

Goran menetys ja puna-armeijan edelleen jatkunut painostus herättivät suomalaisen sodanjohdon. Koko Syvärin rintama oli vaarassa, mikäli neuvostojoukkojen eteneminen jatkuisi. Neuvostojoukkojen aktiivisuus ja hyökkäysyritykset olivat lisääntyneet muuallakin VI AK:n vastuualueella, mutta Goran valtauksen myötä vakavin tilanne kehittyi 7.D:n alueella

Jalkaväkirykmentti 30:n I ja II pataljoonan osista sekä JR 51:n 8 komppaniasta muodostettu taisteluosasto Rautaharju pyrki aamuyöllä 20.12. valtaamaan jalkaväkirykmentti 30:n I pataljoonan entiset asemat takaisin. Hyökkäys kilpistyi kuitenkin neuvostojoukkojen ankaraan vastarintaan, jonka jälkeen suomalaisten oli siirryttävä jälleen puolustukseen. Goran lähialueen suomalaisjoukkojen voimat eivät selkeästi riittäneet puna-armeijan häätämiseen kylästä. Tästä johtuen lisäjoukkoja ryhdyttiin keskittämään alueelle.

Ensimmäisenä käskyn siirtyä Baraniin sai Rajajääkäripataljoona 4, joka oli ollut valmiudessa siirtymiseen jo 18.12., mutta tuolloin käsky peruttiin. Pataljoonassa oli vain kaksi komppaniaa, sillä

kolmas oli rintamavastuussa Levinassa. Tästä huolimatta rajajääkäripataljoona oli kuitenkin suuri voimallisä, sillä pataljoonan komppanioiden vahvuudet olivat 312 ja 411 miestä. Pataljoonan joukot olivat kokeneita, levänneitä sekä hyvin koulutettuja ja varustettuja joukkoja. Perille saavuttuaan pataljoona sai käskyn siirtyä kohti Goraa 20.12. iltapäivällä ja hyökkäystehtävän kylän valtaamiseksi 21.12. aamulla. Aikaa hyökkäysvalmistelulle ja maastontiedustelulle oli hyvin vähän.

Dia 12: Ensimmäiset yritykset Goran takaisinvaltaamiseksi

Goran valtausta varten muodostettiin Taisteluosasto Teuri, jonka komentajaksi komennettiin Rajajääkäripataljoona 4:n komentaja kapteeni Ruusuvuori. Rajajääkäripataljoonan lisäksi taisteluosastoon kuuluivat jalkaväkirykmentti 9:n I pataljoona sekä 7.divisioonan polkupyöräkomppania.

Hyökkäyssuunnitelma oli varsin yksinkertainen. RajaJP 4 etenisi hyökkäyksen kärjessä vallaten Goran kylän jatkaen sen jälkeen hyökkäystään Kusrajärvien kannakselle. Polkupyöräkomppanian tehtävänä oli suojata rajajääkärien oikea sivusta ja tehdä tiedusteluluonteinen hyökkäys vihollisen huoltotielle. Aiemmissa taisteluissa pahoin kulunut ja väsynyt jalkaväkirykmentti 9:n I pataljoona toimi hyökkäyksen reservinä.

Hyökkäys lähti käyntiin syvän lumen ja mäen jyrkkyyden haitatessa rajajääkärien etenemistä. Tappiot kasvoivat avoimessa maastossa nopeasti. Suomalaistykistön tuli oli tarkkaa, mutta sillä ei useista kylän rakennuksiin tulleista täysosumista huolimatta ollut juuri vaikutusta. Neuvostojoukot olivat ehtineet linnoittaa Goran kylän rakennukset ja kellarit liian vahvasti. Rajajääkärit onnistuivat pääsemään kylän reunimmaisten rakennusten läheisyyteen, johon hyökkäys kuitenkin kovan vastarinnan johdosta pysähtyi. Lähimmäksi päässyt 3./RajaJP 4:n I joukkue koki raskaita tappioita, kun useita sen miehiä kaatui tai haavoittui yhden vihollisen hallussa olleen taloryhmän lähelle.

Seuraavina päivinä hyökkäykset Goraa vastaan jatkuivat yhtä heikolla menestyksellä. Suomalaisten tappiot kasvoivat jatkuvasti. Fyysinen väsymys ja moraalinen laskeminen alkoivat vaikuttaa myös rajajääkäreihin. Uusia voimia selkesäti tarvittiin tilanteen ratkaisemiseksi. Niitä haalittiin kiireisesti kokoon eri puolilta VI AK:n vastuualuetta.

Dia 13: Lisäjoukkojen keräämistä ja partiotoimintaa

Taistelutilanteen paikoilleen juuttumisen myötä tapahtumat Goran alueella hiljenivät selkeästi joulunaluspäivinä. Molemminpuolinen kiivas partiotoiminta jatkui kuitenkin koko ajan. Neuvostojoukkojen tiedusteluluonteiset hyökkäykset pitivät suomalaiset varuillaan. Puna-armeija pyrki selvittämään Tetoimäen alueen suomalaisosastojen heikkoudet lyödäkseen nämä ja edetäkseen edelleen koilliseen kohti Barania.

Kovin hyökkäys tapahtui 23.12., jolloin neuvostojoukot yrittivät hyökätä merkittävin voimin useissa kohdin. Molemmille puolille taistelut tuottivat jälleen huomattavia tappioita, mutta suomalaiset torjuivat hyökkäyksen.

Suomalaiset ryhtyivät kokoamaan lisäjoukkoja 22.12. alkaen. Goran alueelle siirrettiin III/JR 30, 3./JR 51, II /JR 51 ja Jääk.K/JR 29, jotka kaikki alistettiin JR 30:n komentajan everstiluutnantti Ruotsalolle. Joukot olivat suorittaneet siirtymisensä alueelle joulupyhien aikana, jonka jälkeen uusi suomalaishyökkäys määrättiin alkavaksi 27.12. aamulla. Hyökkäyksen aloittamista helpotti joulun jälkeen lauhtunut sää, joka oli vaikeuttanut kaikkea toimintaa juhlapyhien aikana.

Dia 14: Osittainen menestys

Suomalaisten ensimmäiset hyökkäykset 27.12.1941 aikana eivät onnistuneet saavuttamaan tavoitteitaan. Neuvostojoukkojen ankara vastarinta sekä oman tykistön kranaatin osuminen II/JR 51:n komentopaikkaan tyrehtyttivät hyökkäykset iltapäivän aikana.

Seuraavana päivänä RajaJP 4:n joukot onnistuivat viimein valtaamaan Paljalakisen kukkulan. Joukot tuhosivat hyökkäyksen aikana kymmenittäin viholliskorsuja, joiden puolustajat eivät suostuneet antautumaan vaan kaatuivat poteroihinsa ja korsuihinsa. Rajajääkärien mukaan liitetyt pioneeriryhmät olivat tämän tehtävän suorittamisessa keskeisessä roolissa. Kukkulan valtauksen myötä Goraa miehittäneiden neuvostojoukkojen tilanne heikkeni merkittävästi, sillä suomalaiset pystyivät entistä paremmin tähystämään ja tulittamaan itse Goraa.

Osasto Keinosen onnistuttua 28.–29.12. käytyjen taisteluiden aikana katkaisemaan Goraaan johtaneen neuvostojoukkojen huoltotien alkoi tilanne näyttää suomalaisille yhä paremmalta. Goran ympäristön neuvostojoukkoja ei kuitenkaan oltu vielä lyöty. Puna-armeijan joukot tekivät useita voimakkaita hyökkäysvaunujen ja panssariautojen tukemia vastahyökkäyksiä huoltotien uudelleen aukaisemiseksi. Vuoden toiseksi viimeisenä päivänä ne onnistuivatkin työntämään Keinosen

joukkoja 200 metriä taaksepäin. Tässä vaiheessa suomalaiset olivat saaneet tiedustelutietoja neuvostojoukkojen rakentamasta uudesta huoltotiestä, joten vanhan katkaisukohtan puolustaminen ei enää ollut järkevää tappioiden kasvaessa.

Vuoden viimeisiksi päiviksi taistelutoiminta Goran alueella jälleen hiljeni. Pääsyyinä tähän olivat lähelle -40 astetta kiristynyt pakkas ja neuvostojoukkojen kovat tappiot edellispäivien taisteluissa. Voimat vastahyökkäykseen oli kulutettu loppuun. Suomalaisetkin keräsivät voimiaan ja suunnittelivat tulevaa toimintaa

Dia 15: Ratkaisutaistelut alkavat

Kylmä pakkas jatkui useita päiviä vuoden 1942 puolelle. Taistelutauko mahdollisti uusien suomalaisjoukkojen tuomisen Goran alueelle, näiden perehdyttämisen toiminta-alueeseensa sekä uusien hyökkäyssuunnitelmien laatimisen. Käytännössä loppuun kulutetut I/JR 9 ja PPK/7.D siirrettiin taakse lepoon. Ne olivat useiden viikkojen taisteluissa käytännössä menettäneet taisteluarvonsa.

Lisävoimaksi lähetetty I/JR 8 saapui Goran lähelle vuoden ensimmäisenä päivänä. Joukko tuli myöhemmin tunnetuksi ”tuntemattoman sotilaan pataljoonana”, sillä Väinö Linnan teoksen tapahtumat pohjautuvat tämän pataljoonan konekiväärikomppanian vaiheisiin. Goran ratkaisutaisteluita kuvataan myös Linnan romaanissa.

Sääolosuhteet muuttuivat 4.1.1942 hyökkäystoiminnalle sopivaksi. Hyökkäyskäsky annettiin jo seuraavaksi päiväksi. Hyökkäykseen osallistuisivat I/JR 30, III/JR 30, II/JR 51, RajaJP 4, Kev. Os 10 ja I/JR 8.

Hyökkäyssuunnitelma oli seuraavanlainen. I/JR 8 hyödyntäisi neuvostojoukkojen linjassa havaittua aukkoa edeten sen kautta vihollisen uudelle huoltotielle Goran eteläpuolelle. Tämän jälkeen sen tuli avustaa kylän valtauksessa etelästä käsin. RajaJP 4 seuraisi pataljoonan perässä ja ryhmittäisi puolustukseen I/JR 8:n eteläpuolelle. Kev. Os 10:n tehtävänä oli hyökätä ja vallata Gora pohjoisesta suunnasta. Vahvennettu I/JR 30:n tuli pitää asemansa ja sitoa edessään olleet vihollisvoimat. Voimiltaan jo heikoiksi kuluneet II/JR 51 ja III/JR 30 liittyisivät Goraa vastaan tehtävään hyökkäykseen painopisteenään Kev. Os 10:n oikea sivusta.

Dia 16: Ratkaisu syntyy

Hyökkäys käynnistyi aamulla 5.1.1942 kirpeässä -15 asteen pakkasessa, joka kuitenkin lauhtui päivän aikana vain muutamaaan pakkasasteeseen. I/JR 8 onnistui läpäisemään neuvostojoukkojen puolustuslinjan huomaamattomasti. Pataljoonan joukot kantoivat suksiaan, jotta hiihtämisen äänet eivät kuuluisi kirkkaassa pakkassäässä.

I/JR 8:n joukot onnistui katkaisemaan Goran puolustajien huoltotien ja työntämään yhden komppanian Sarjärven ja Orgjärven väliselle kannakselle. Muut joukot eivät kuitenkaan onnistuneet yhtä hyvin. Kevyt Osasto 10 ei ollut riittävän vahva valtaamaan Goraa. Neuvostojoukkojen vastarinta oli edelleen tehokasta. I/JR 8:n etelästä suuntaama hyökkäys ei myöskään ollut riittävä auttamaan valtauksessa

Epäonnistumisen jälkeen suomalaiset muuttivat taktiikkaansa. Seuraavien päivien aikana suomalaiset tiukensivat aikaan saamaansa saartorengasta ja pehmittivät Goran mottia tykistöllä. Samaan aikaan puna-armeija pyrki murtamaan Goran saarrostuksen erityisesti I/JR 8:n vastuualueella. Ajoittain hyvinkin vaikeiden vaiheiden jälkeen hyökkäykset kuitenkin torjuttiin

Dia 17: Goran valtaus

Onnistuneet puolustustaistelut antoivat suomalaisille mahdollisuuden ryhmittää 9.1.1942 uudelleen useita päiviä taisteluissa olleita joukkojaan.

Ratkaiseva hyökkäys suunniteltiin aloitettavaksi 10.1.1942 aamulla. Suomalaisten suunnitelmana oli vallata kylä usealta suunnalta samanaikaisesti alkavalla hyökkäyksellä. Hyökkäyksen ensimmäisessä vaiheessa jalkaväkirykmentti 8:n I pataljoona ja jalkaväkirykmentti 30:n III pataljoonan pääosat hyökkäisivät lounaassa tavoitteenaan voimiensa yhdistäminen. Saartorengasta oli edelleen erämaassa aukko, jonka kautta neuvostojoukot olivat onnistuneet kulkemaan Goraan ja sieltä pois. Aukko oli suljettava, jonka jälkeen päähyökkäys oli mahdollista kohdistaa itse kylään useilta suunnilta ilman, että Goran puolustajilla olisi mahdollisuuksia pakenemiseen.

Kev. Os 10:n tehtävänä oli tunnustella Goran puolustusta taisteluiden ollessa käynnissä lounaassa. Aamuyön aikana kylässä oli syttynyt tulipaloja ja tapahtunut räjähdyksiä, joten kylän puolustajien tilanne oli epäselvä.

Lounaassa suoritettu hyökkäys menestyi hyvin. Neuvostojoukkojen vastarinta oli linnoitetuista asemista huolimatta yllättävän laimeaa. Suomalaisjoukot tuhosivat suuren määrän korsuja ja aiemmasta poiketen ottivat jonkin verran vankeja. Osa vangiksi jääneistä puna-armeijan sotilaista oli juonut itsensä humalaan ollen kykenemättömiä vetäytymään muiden joukkojen kanssa. Vihollisen moraalit oli murtunut.

Päivän aikana suomalaiset saavuttivat tavoitteenaan olleen linjan järvikannaksilla aloittaen lähes välittömästi puolustusasemien rakennustyöt. Goran kylässä Kev. Os 10:n joukot eivät enää kohdanneet vastarintaa. Osaston partiot pääsivät kylään aamulla kello 9:n aikoihin. Kylän puolustajat olivat paenneet aamuyön hämärän turvin. Paosta kertoivat yöllä havaitut hävitystyöt, joihin oli kuulunut mm. ammusvaraston räjäytys. Kylän alueelta löytyi mm. 120 korsua sekä 350 vihollisruumista. Lisää ruumiita oli hautautunut puolustusasemien raunioihin.

Sotasaalista motista suomalaiset saivat:

- rykmenttitykin ja sen 108 kranaattia
- rikkoutuneen panssaritorjuntatykin ja 105 kranaattia
- 600 pienoiskranaatinheittimen kranaattia
- 20 kevyen kranaatinheittimen kranaattia
- runsaasti muuta jalkaväen varustusta
- suuren osan varustuksestaan neuvostojoukot olivat joko tuhonneet tai vieneet mukanaan

Dia 18: Muutamia kuvia Gorasta

Ohessa muutamia taisteluiden jälkeen otettuja kuvia Goran kylästä. Kylän rakennukset oli muutettu korsuiksi ja tuliaseiksi. Goran taistelualueelta löytyi taisteluiden päätyttyä runsaasti neuvostojoukkojen jälkeensä jättämiä varusteita. Viimeisenä on kuvattu maahan kaivettu puna-armeijan korsu, joita korpimaastossa oli sadoittain.

Dia 19: Goran hinta

Tappiot Gorassa olivat suuret molemmin puolin. Suomalaisten taisteluihin osallistuneiden joukkojen kokonaisvahvuus oli 4541 miestä, joista kokonaistappiot nousivat 1007 mieheen, eli noin 22 prosenttiin.

Kovimmat tappiot koki RajaJP 4, jonka tappiot olivat noin 55%.

- I/JR 9 n. 40% ja I/JR 30 n. 34%
- vain lopputaisteluihin osallistuneen I/JR 8 tappiotkin 19 %

Neuvostojoukkojen tappioista ei tarkkaa tietoa, koska ruumiit olivat hajallaan metsissä, räjäytetyissä korsuissa ja lumipeitteen alla. Suomalaisten taisteluiden päätyttyä tekemät laskelmat päätyivät 2640 puna-armeijan kaatuneeseen. Vankeja otettiin alle 30.

Haavoittuneet olivat neuvostojoukot vieneet mukanaan. Näiden määrä laskettiin todennäköisesti tuhansissa.

Puna-armeija menetti myös runsaasti raskasta kalustoaan. Suomalaiset laskivat tuhonneensa kolme panssariautoa, kahdeksan hyökkäysvaunua, kaksi panssarintorjuntatykkiä sekä yhden hävittäjälentokoneen.

Lukujen perusteella voidaan arvioida 7. divisioonaa vastaan hyökänneen neuvostodivisioonan menettäneen merkittävän osan vahvuudestaan ja toimintakyvystään. Se tarvitsi todennäköisesti runsaasti täydennystä ja aikaa toimintakykynsä palauttamiseksi.

Suomalaisten saaman sotasaaliin määrä oli taisteluiden mittakaavaan verraten pieni, koska neuvostojoukot onnistuivat evakuoimaan osan kalustostaan Goran motista. Sotasaalis sisälsi

- muutamia kymmeniä kone- ja pikakiväärejä
- muutamia kranaatinheitimiä ja panssarintorjuntatykkejä
- 580 kivääriä
- sekalainen määrä ampumatarvikkeita

Dia 20: Miksi Goran taistelut muodostuivat niin ankariksi?

Lopulta voidaan kysyä, miksi Goran taistelut muodostuivat niin ankariksi, kuin lopulta kävi?

Suomalaisten tiedustelutiedot neuvostojoukkojen hyökkäysaikeista olivat olemattomat ennen taisteluiden alkamista. Tästä syystä suomalaiset eivät valmistautuneet neuvostojoukkojen mahdolliseen voimakkaaseen hyökkäykseen vaan tuudittautuivat uskomaan sodan ratkeavan muilla rintamilla. Tämä ajattelu lopulta vaaransi Syvärin sillanpään joukot.

Neuvostojoukkojen eteneminen Goraan osa laajempaa hyökkäystä Syvärin sillanpäästä vastaan. Gora muodostui hyökkäyksen painopistesuunnaksi, koska Baranin valtaus olisi mahdollistanut etenemisen useisiin suuntiin ja mahdollisesti koko Syvärin sillanpääaseman murskaamisen.

Puna-armeijan hyökkäy olis hyvin valmisteltu ja sen joukot hyvin varustettu sekä harjoitettu tehtävää varten. Alkumenestyksen jälkeen hyökkäys pysähtyi puolustuksellisesti edullisiin asemiin Gorassa. Suomalaiset tahtoivat poistaa Goran muodostaman uhkan mahdollisimman nopeasti, koska vihollisen vahvuudesta sekä hyökkäyksen jatkopotentialista ei ollut varmuutta. Taistelut muodostuivat katkeriksi, kun kumpikaan osapuoli ei tahtonut antaa periksi kriittisessä tilanteessa.

Suomalaisten tappiot muodostuivat suuriksi johtuen taisteluiden alkuvaiheen suorista rintamahyökkäyksistä Goran mäkeä vastaan sekä taisteluiden loppuvaiheen torjuntataisteluista. Kiire vaikutti taistelusuunnitelmien laatimiseen sekä joukkojen maastontuntemuksen hankintaan käytössä olleeseen aikaan. Rohkeus ja hyvä hyökkäyshenki eivät korvanneet huonoa suunnittelua ja toiminnan kaavamaisuutta.

Vasta sääolosuhteiden ja molempien osapuolten joukkojen väsymyksen aiheuttaman taistelutauot mahdollistivat suomalaisille riittävien suunnitelmien tekemisen ja lisäjoukkojen tuomisen alueelle voiton varmistamiseksi. Gorassa sekä suomalaiset että neuvostoliittolaiset olivat tottuneita ja koulutettuja ankariin talvisodankäynnin olosuhteisiin. Heikosti menneen alkuvaiheen jälkeen suomalaisille voiton antoi kuitenkin sitkeys, parempi liikkuvuus sekä ajoittainen uhkarohkeus, joiden avulla Goran puolustajat onnistuttiin lopulta saartamaan ja näiden apujoukkojen hyökkäykset torjumaan kunnes siperialaisten aluksi erittäin korkea taistelutahto ei enää kestänyt. Syvärin sillanpääasema oli pitänyt ja jatkosodan asemasotavaihe sai alkaa tälläkin suunnalla.

Dia 21: Kiitos kaikille mielenkiinnosta! Nyt otan mielelläni vastaan kysymyksiä ja kommentteja.

